

# TIDEVARVET



## Vad har hänt?

**DISKUSSIONEN OM NATIVITETEN OCH MODERSKAPETS KRIS** är just nu brännande aktuell. Den föres såväl i de stora tidningarna där professor Cassel, professor och fru Heckscher m. fl. upplagt och bemött professor och fru Myrdals synpunkter, som på teatern — Vasateatern uppför just nu ett stycke, *Hennes majestät modern*, som väckt intresse. Tidevarvet är i tillfälle att till ytterligare betydande av frågan publicera en artikel av Alexandra Kollontay om Moderskapets evolution, som — ehuru skriven för åtskilliga år sedan har stor aktualitet.

**NOBELS FREDSPRIS** för åren 1933 och 1934 har gått till två engelsmän, Mr Arthur Henderson och Sir Norman Angell. Henderson belönades framförallt för sina insatser som president för nedrustningskonferensen, som han trots många besvikelser och molnågar trofast och med stora personliga uppoffringar försökt föra fram till ett positivt resultat. Sir Norman har fått priset för sitt författarskap i fredens tjänst, icke minst för den till 25 språk översatta boken *Den stora illusionen*. — Mr Henderson hämtade sjätte fredspriset vid prisutdelningsfesten i Oslo. Han visade öppet sin glädje över denna uppmaning av hans arbete och konstaterade att Nedrustningskonferensen trots allt inte är död — ty det är liv i den — eftersom det är liv i honom!

**NOBELFESTEN I STOCKHOLM** firades i måndags på Konserthuset med sedvanlig ståt. Konungen var prisutdelare och fyra pristagare hade infunnit sig, Pirandello och de tre amerikana, som fått dela medicinpriset: Minot, Murphy och Whipples. Deras uppsedevärdande arbete rör behandling av anemi med lever och är, som professor Israel Holmgren uttryckte det i sitt hyllningsstal, en livräddningsbragd av stora mått.

**LANDSHOVING SADERHOLM** i Nyköping har av en enhällig Hösta Domstol dömts till skadeståndsbetaling av 20,000 kr. för att smittosam kastsjuka genom försälpta kor överförts från hr Saderholms till en annan jordbrukares lada-gård.

**SRAFRET FÖR BANKDIREKTOR OSCAR RYDBECK**, för hans församlinghet som styrelseledamot i Kreugerbolaget, har av Svea Hovrätt skärpts från fyra till tio månaders fängelse. Dir. Juhtin-Dannetjens dom har fastställts till fyra månaders fängelse, medan Hovrätten anser att de båda dömda herrarna bara genom den minsta kontroll kunde ha konstaterat att Kreuger ensam skötte bolaget och att i varje fall Rydbeck borde haft försättsning för att hävda sin ställning som styrelseledamot — då ju Skandinaviska Kreditaktiebolaget stod som kreditgivare till Kreuger och Toll.

**TIVISTEN MELLAN JUGOSLAVIEN OCH UNGERN** om kungamordet i Marseille har fått en preliminär lösning

Elin Wägner:

## Trygghet genom skräck.

Kort revy över 1934.

År 1934 skall vara ett s. k. fredså. För att vara ett sådant sätter det nytt världsrekord i fråga om dov ångestfull spänning, interpunkterad med plötsliga blodiga urladdningar. I början på februari kom revolten i Paris och omedelbart efteråt det ohyggliga inbördeskriget i Österrike, då den kristligt sociala regeringens och den österrikiska socialdemokratiens krafter mättes med varandra med seger för regeringen och därpå följande avrättningar, ålstamad diktatur och terror. Sedan kommo 30-juni-morden i Tyskland, varigenom högsta naziledningen oskadiggjorde oppositionen inom sina egna led, under tacksamt gillande från så gott som hela Tyskland, som av hat mot ofrena bortsåg från det grymma och olagliga förfarandet. Sedan kom mordet på Dollfuss i samband med ett misslyckat nazistiskt kuppförsök, så efter någon paus den blodiga revolutionen i Spanien med samma resultat som i Österrike. Morden i Marseille på Frankrikes utrikesminister Barthou och Jugoslavians konung Alexander, som kommit på besök för att stärka den fransk-jugoslaviska vänskapen, kommo sedan som en demonstration och en varning från de missnöjda minoriteternas desperata läger. Slutligen, vi få hoppas det är slut för året, mordet i Leningrad på en av regeringens förtroendemann, ett mord som tyckes vara ett allvarligt orostecken, eftersom det måste besvaras medelst ett sextiotal avrättningar.

Under hela denna tid ha pågått ivriga rustningar, bestående i effektivisering och hopning av krigsmaterial och utbildning i mordteknik, framför allt inom luftvapnet och inom detta av bombvapnet. Tysklands ansträngningar att särskilt på luftvapnets område ta igen skadan från de år, då det ännu inte vågade vad som helst, ha eggat till kapprustning i luften. Sjömakterna äro i beråd att bryta sina flottfördrag, eftersom Japan inte längre vill nöja sig med styrkeförhållandet 3 i jämförelse med Englands och Amerikas 5—5. Den europeiska solidariteten har dock märkligt nog hållit, då Japan försökt förenma Frankrike och Italien, som båda ha en kvot på icke fullt 2, att samtidigt upp säga fördraget.

Detta skulle betyda, att inte bara har det misslyckats att begränsa rustningarna vidare, men de i Washington och London vuna resultatet äro i fara att rivas upp. Men med allt detta och mycket annat, tyckes dock året paradoxalt nog komma att sluta i en stämning av någorlunda optimism, kanske en flämtande och svag optimism, men i alla fall.

Det resonemang varpå optimismen bygger, tar sig ungefär ut så här: se vilket farligt år som nu har löpt till ända med den ena krigsprovokationen efter den andra, och ända ha vi inte varit i krig! Här måste finnas ett starkt återhållande, fredsbevarande moment, och det är insikten om vad ett krig i Europa med krigsnaskineriet (Forts. Å sid. 6.)

Alexandra Kollontay:

## Moderskapet och dess evolution i framtiden.



Minister Alexandra Kollontay.

I framtiden, under ett nytt social-ekonomiskt system, blir moderskapformen en helt annan än i dag. Först och främst kommer alla friska och sunda kvinnor att föda barn, men icke alla kommer att vara deras uppfostrare. En del kommer att föda barn, men överlämna deras uppfostran i några speciella händer — andra uppfostrar sitt eget barn och flera andra till, och dessa kvinnor blir de små barngruppernas egentliga mödrar.

Barnuppfostran i framtiden har till uppgift att göra barnen mycket självstän-

diga och mödrarna kommer så småningom, i den mån barnen växer upp, icke längre att stå i första planet. Men händer icke detsamma också i dag?

Mödrarnas inflytande ger vika för pedagoger, som bättre svarar mot alla den växande ungdomens krav. Mellan mödrarnas till en grupp barn, och barnen, blir bara de angenäma barndomsminnena kvar. Mera undantagsvis en hingvighet och kärlek, sådan den också nu någon gång kan finnas för en gammal god tant eller guvernant som deltagit i barnens uppfostran.

Vad är egentligen moderskänslan? En instinkt, men en instinkt som existerar så länge den dikteras av naturens lag, d. v. s. så länge det lilla hjälplösa barnet behöver skydd och individuell omsorg. Men hur tar sig moderskänslan ut mot vuxna barn? Den är inte längre baserad på naturens lag. Även en böna har utpräglade moderskapinstinkter. Den kan offera sitt liv för den lille kycklingen. Men så snart kycklingen växer upp, blir de främmande mot varandra. I djurlivet värld äro moderskapskänslorna den nödvändiga instinkten för att upprätthålla arten.

Hos människor i ett välorganiserat samhälle är vård och beskydd av barnen från moderns sida mindre nödvändiga än vid ett primitivare stadium av mänsklig civilisation. Vid den socialistiska uppfostran minskas naturligtvis mo-

(Forts. Å sid. 2.)

Marianne Ekman:

## En liten guldkant på de blindas trista tillvaro. Hur skall den åstadkommas?

Det är verkligen glädjande att intresset för de blinda och deras svårigheter blivit så livligt och det frivilliga arbete, som inom Sveriges alla län utföres för att lindra de blindas tunga lott, börjar tilldraga sig allmänhetens uppmärksamhet.

För oss i landsorten, som brottas i detta arbete med många, för ointierade alla deses oanade svårigheter, bör detta all-

inför Folkförbundsrådet. Sedan representanterna för de fyra nära intresserade staterna, Rumänien, Tjeckoslovakiet, Jugoslavien och Ungern, haft tillfälle att i temperamentsfulla anföranden ge luft åt sina känslor, blev stämningen försönligare och man enades om Mr Edens förslag till kompromiss: dels om ett uttalande som fördömer terroristiska handlingar, dels om tillståndet av en kommitté, som skall undersöka hur de skola kunna förhindras genom internationellt samarbete. Ungern fick en liten extra tillräntvisning i form av en uppmaning att straffa medbrattlingarna i attemptat, men det låt sig nöja och godtog resolutionen. En viss lättnad har med detta inträtt i den tryckande stämningen över Europa.

**STORA RÄTTEGÅNGAR PÅ I RYSSLAND** efter mordet på Kirov. Från Sverige lär, efter vad som uppges, komma att skickas 250 man frivilliga

1934 — dömdes tjugonio till döden, medan rannsakingen med de övriga fortsätter. I Leningrad dömdes trettiosju av trettionio, anklagade för terrorhandlingar mot myndigheterna.

**EN VERKLIG AVSPANNING HAR INTRÄTT I SAARFRÅGAN**, först genom den fransk-tyska överenskommelsen i Rom, sedan genom Frankrikes beslut att avstå från att militär representation i Saar vid själva omröstningen. Folkförbundsrådet, som i dessa dagar haft Saarfrågan under debatt, har i stället sökt lösa frågan om ordningsmakten i Saar genom en hänvändelse till England, Italien, Holland och Sverige, som ombetts ställa trupper till förfogande. De tillfrågade staterna ha beredvilligt gått med på detta. Stor tillfredsställelse i Genève. Från Sverige lär, efter vad som uppges, komma att skickas 250 man frivilliga

Ueckhovskalen

mänhetens intresse kunna bli ett fast och pråkigt stöd, ja, oavderligt, om det får taga de uttryck, som så gränslöst väl behövas, och jag är tacksam över att här få tala om de önskemål, som, genom den erfarenhet jag under 15 år varit i tillfälle att samla, ligger mig alldeles särskilt om hjärtat.

Det är ju egentligen kommunerna, som ha att tillgodose sina blindas behov, eller att åtminstone tillse att dessa bli tillgodosedda, och vårt arbete var ju från början meningen att ge — får jag säga så — en liten guldkant på de blindas trista tillvaro. Snart fann jag dock att begreppet behov är så oerhörd olika, och det var minsann minst av allt »guldkantens» man fick syssla med — nej, avhjälpande av andlig och lekamlig nöd var det, som behövdes. Med ett ord, att för-

söka ordna upp och reda ut vad som var allra nödvändigast att göra. Sedan kan får taga de uttryck, som så gränslöst väl behövas, och jag är tacksam över att här få tala om de önskemål, som, genom den erfarenhet jag under 15 år varit i tillfälle att samla, ligger mig alldeles särskilt om hjärtat.

Under dessa 15 år ha vi, mina skyddsvänner i Skaraborgs län och jag, deras oavtäckta, uppoffrande arbete till trots, dock icke kommit till »guldkantens» på långt när och detta fastän offerfloran hos våra länsbor varit och är enastående. Vad vi funno var detta — den blinde måste ha ett arbete, som flyter hans tid och det var minsann minst av allt »guldkantens» man fick syssla med — nej, avhjälpande av andlig och lekamlig nöd var det, som behövdes. Med ett ord, att för-

(Forts. Å sid. 6.)

# TIDEVARVET

## inför 1935.

Tidevarvet utsänder med detta nummer en prenumerationsblankett för 1935, vår trettonde årgång. Vi göra det i den förhoppningen att tidningen måtte få träffa sin läsarets också under nästa år. Tidevarvet kan för sin del endast förklara att vi fortfarande komma att hålla de linjer vi hittills följt. Vi tro fortfarande på en upplyst och ansvarskännande demokrati, och vilja även i fortsättningen söka verka för dess genomförande. Vi vilja allt framgent liksom hittills söka arbeta mot överväld och maktförtryck för rättssan-

hället. Det är vår övertygelse att en solidarisk sammanhållning mellan demokratins anhängare är särskild betydelse nu, när våldstendenserna på så många håll breda ut sig.

Vi rikta därför till våra läsare en vädjan att även bistå oss i arbetet på att göra Tidevarvet spritt och känt. Presentkort kunna rekvideras på expeditionen eller genom postgiron 1544 — ett bra sätt att förmedla bekantskaper med tidningen till de av Edra vänner som icke förut känna till den. Prenumerationspriset är som förut för helår kr. 6:—

## TIDEVARVET

Radikal  
politisk  
veckotidning.REDAKTÖR:  
Carin Hermelin.  
ANSVARIG UTGIVARE:  
Ada Nilsson.Utkommer varje helgiri lördag.  
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stock-  
holm. Tel. 20 48 42.

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

## Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén.  
Norrländsgatan 18.  
Tel. 75 75, 75 76  
STOCKHOLMSpecialitet: Familje- och arvsaker,  
Boutredningar och testamenter, för-  
valtningsuppdrag. Även skriftliga  
förtäringar.

## Advokat Hugo Lindberg

KUNGSÖGATAN 6, STOCKHOLM  
Tel. Växel: N. 333 15.

## Tandläkare

## Gustav Rosenberg

Regeringsg. 9V. Tel. 21 02 05.

## Allm. Barnbördshusets poliklinik

Alla vardagar 11-12 för hävandeskap  
och dess sjukdomar och 14-14.30 för  
kvinnosjukdomar.För medelösa kostnadsfritt, för andra  
mot erläggande av 2 kronor.

## Stockholms stads Poliklinik

vid Kornhamnstorg 4

Måndagar, onsdagar, fredagar kl. 9-110 f.m.

## För hävandeskapet och

dess sjukdomar.

För medelösa kostnadsfritt, för andra  
mot erläggande av 2 kronor.

## Professor Johan Almqvist

Nybrogatan 7, Stockholm Tel. 67 50 75

Mottagning:  
9-9. 4-5. Måndag 3-10. Söndag 10-11.15.  
Hud- och Könsjukdomar.  
UPPLYSNING I ÄKTENSKAPLIGA  
OCH SEXUELLA FRÅGOR.Alma Axelssons  
FÖRLOSSNINGSHEM

LINNÉGATAN 19

Mottager inackord. Även för längre tid.  
Tryggt och oegent. välrök.

Tel. 778 24.

## Alimonda-Institutet

40-årig homeopatisk praktik.

Mottagning 11-2. Rådfrågning även på  
korrespondens. Begär prospekt och fråge-  
lista. Leg. läkare.Adress: Upplandsg. 16, 4 tr. (hiss)  
Stockholm. Telefon 32 08 99.Arbetarnas egen  
Tandklinik

Svedenborgsgatan 42

(Börnet av Skånegatan).

Mottagningsstider: 10-3, 5-7.

Tel. 41 61 24.

ALL SLAGS TANDVÅRD.

Legitimerad tandläkare.

Låga priser.

## I/1-Ylle 180 cm. Boj

60 draperier, ommått, bordbåkar, kudde m. m.

Lågt & värmeisolerande, i många färger, pris  
3,50 met.

Oskarsöns Lager, Kungsg. 70, Sthlm.

Sy Edra  
kläder själva!

Dambyster på och utan ställning!

Olika storlekar.

A. B. GEJON

Birger Jarlgatan 32, Stockholm



Den 15 Dec. 1934.

Antisemitismen  
och pressens  
frihet.Att antisemitismen har god jord-  
män även i vårt land kan man kon-  
statera bl. a. genom den förvånande  
beredvillighet, med vilken den svar-  
rar på minsta uppfordran. Vi ha  
här i Sverige under senare tid fått  
bevitna det beklämmande faktum,  
att icke endast de klart nazistiskt in-  
ställda åsiktsriktningarna hemfalla  
åt grov antijudisk propaganda, men  
att antisemitismen har förespråkare  
även långt uppe i de kretsar, som an-  
nars brukas kallas kultiverade och  
upplysta.Nya Dagligt Allehandas hällning  
på denna punkt har varit ett av de  
mera motjudande utslagen av anti-  
semitiskt hets. Ingenting kan dock  
vara en påverkad allmänhet för  
grovt. I den sedan månader tillbaka  
på tidningens ledaravdelning förda  
kampanjen mot »huset Bonnier», har  
redaktionen kunnat glädja sig åt fil-  
liga instämmanden från »aktade  
medborgare» inom dess läsekrets,  
vilka icke skämts för att avslöja en  
många gånger medeltidsaktig upp-  
fattning i frågan.Antisemitismen är bemängd med  
fördomar, osanning, förtal och okun-  
nighet. Dess inflytande är förläp-  
ligt var det än gör sig gällande. Man  
följer därför med glädje den pågåen-  
de judeprocessen i Bern, som med  
vitnen och från grunden skall  
klara ut falskriets betydelse av anti-  
semitiska s. k. Zions Vises Protokoll.  
Det kändes också tillfredsställande  
när den angräpnade bokförläggaren  
Karl Otto Bonnier antigen skog nä-  
ven i bordet och med ett dundrande  
Nu kan det vara nog, nedlade sin  
protest emot de giftiga angreppen.  
Ty allt som kan bidra att tvinga till  
eftertanke och klara upp begreppen  
i denna förrivrade blandning av  
känsla och sak, fördomar eller legi-  
timitet strävan efter självständighet,  
är värdefullt.

Å andra sidan är det emellertid en

Karl Thorsell  
Damskräddare

Brahagatan 28 n. b. Tel. 629751

REKOMMENDERAS

Etabl. 1913

## Bagarstugan

HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00

FOLKUNGGATAN 65 • • 73 37

GÖTGATAN 52 • • 333 90

Centralbadets damfrisering

rekommenderas

Elegant. Tel. 23 33 35. Företagsklass.

## Litzens Advokatbyrå

Mosebackergatan 5, Tel. 43 18 34.

Inneh. N. Th. Wahlström.

Juridiska uppdrag. Köp o. försäljning av  
fastigheter, inlösningsuppgifter m. m.

## Lillans skötsel

och diet under de första levnadsåren blir  
grundläggande för hela livet. Dr. Carl  
Ahlfens bok: »NATURSENS VÄG TILL  
HÄLSA OCH LIVSGLADJE» ger Eder  
anvisning hur barnen skolas skötas, för att  
undvika de förhärjande sjukdomar som på  
under benämna, barnförslänning, engelska  
sjukan m. fl. samt hur motståndskraft mot  
barnsjukdomarna skall uppnås. Boken  
kostar inb. Kr. 4.—. Häft. Kr. 3.—. Fin-  
nes hos Eder bokh. eller direkt från LIT-  
TERATURFÖRLAGET, Box 634, Sthlm l.Moderskapet och  
dess evolution.

(Forts. fr. sid. 1.)

derskapsuppgifterna och därmed moder-  
skapskänslorna. Även om vi utgår från  
den förutsättningen, att så länge barnen  
är små, behöver de till en viss grad in-  
dividuell uppfostran och kärlek från mo-  
derns sida eller från en kvinna med starkt  
utpräglat moderskänslor — så måste  
man fråga sig: Hur är det då barnen  
växer upp? Är de förhållanden som exi-  
stera nu mellan föräldrar och vuxna  
barn sunda?De flesta kvinnor klänger sig fast vid  
sina vuxna barn, men det är i så fall icke  
längre moderskapsinstinkten som bestäm-  
mer deras känslor — denna biologiska in-  
stinkt har vissnat när barnen icke längre  
behöver moderns skydd.Men ett annat moment har kommit till  
i den mänskliga historiens utveckling.  
Tills nu har de flesta kvinnor bara vid  
baruppostran haft möjligheten att an-  
vända sin skapande kraft. Kvinnan för-  
söker att inpränta i sitt barn det bästa  
hon äger själv, hon vill modellera sitt  
barn efter sitt eget »ideal», hon vill ska-  
pa »en människa». Och därmed uppstår  
i henne en annan känsla för barnet, en  
ny förbindelse — den länken som  
binder skaparen till hans verk. Men vad  
har denna länk att göra med den biolo-  
giska moderskapsinstinkten? En profes-  
sionell pedagog kan ha samma önsknin-  
gar, samma ambition.Är det icke karaktäristiskt, att en mor  
har den största ömhetskänslan för sina  
barn, så länge de är små? Så snart ett  
barn fyller 6-7 år och börjar att utveck-  
las till en personlighet, blir modern olyck-  
lig var gång hon stöter på dessa person-  
lighetsyttringar, som visar att barnet  
icke längre återspeglar hennes »ideal»,  
hennes bästa »jags». Och är det icke ty-  
piskt att när en kvinna talar om sina  
vuxna barn, om »fullvuxna människor» —  
så talar hon om dem som »de små».Naturligtvis förtärlar hon att sålunda  
skallige Ivar och den gråhåriga Marie,  
men när hon i sitt inre är uppriktigt  
mot sig själv, så vet hon att en »organisk  
enhet» existerar mellan henne och Ivar  
eller Marie bara på den tiden, när de var  
»de små», när de kunde smyga sig i hen-  
nes famn och sitta på hennes knä, när  
barnen var en del av henne själv. Detta  
motsäger inte alls det faktum, att en mor  
öppen fråga huruvida icke monopolen-  
denser i och för sig inom tidnings-  
väsen och jämförbara kulturella  
verksamhetsområden äro farliga.  
Förtärlingen av tidningsväsendet  
gör pressens frihet till en chimär. Det  
är även lätt att omvittna hur svårt  
det är för en verkligt fri tidning att  
nå ut till en större publik. Varje  
saklig reaktion mot skräp eller smak-  
försämring på tidningsproduceran-  
dens område bör också kunna påräk-  
na allmänhetens stöd. Så hade t. ex.  
den aktion som ungdomsorganisationer  
när startade mot den klorerade  
verkpressen i syfte att framvinga en  
höjd standard, helt säkert sin bety-  
delse.Men mellan sådana uttryck för  
saklig kritik och en oydikkommande  
förtärlighet mot ett företag eller en  
person för rasens skull, är steget  
långt. Och det är farligt att blanda  
bor principerna i kampen för ett av  
kapitalistiska hänsyn obesmittat kul-  
turbete.För resande till Stockholm  
rekommenderasK. F. U. K. - Förbundets  
nyinredda HOSPITSBirgerjarvs 27 (OBS! i vid Engelbrekta-  
plan). Spåravg. 5 dir. från Centralen.  
Tel. 11 07 25.kan vara olycklig och försvivad när hon  
målar den vuxne sonen eller dottern ge-  
nom döden. Men denna försvivans känsla  
härleds från en annan källa än från mo-  
dersinstinkten, det är skaparens smärta,  
när hon ser sitt verk förstört.Så länge barnet och barnets uppfostran  
varit det enda området för en kvinnas  
skaparkraft, har det alltid varit en kvin-  
nas största olycka i livet att mista barn-  
en (på grund av giftermål, resor, famil-  
jetvist eller genom döden). Hos de flesta  
kvinnor finns en viss avoghet mot sonens  
hustru eller svårsonen. Denna känsla har  
sin förklaring i ovanberörda faktum: ska-  
parens »jalousitet» mot ett nytt inflytande  
från en annan kvinna eller från en annan  
man på det verk hon skapade.Är det icke typiskt att trots all kärlek  
till barnen är det bara få kvinnor som  
kan leva lugnt och lyckligt med sina vux-  
na barn? Besvikelse är oundvikligt, och  
oundvikliga just därför att varje mor vill  
att barnen skall vara precis så, som hon  
ville ha dem. Var gång deras individua-  
litet bryter mot hennes individualitet, föl-  
jer besvikelse och smärta.En mor hysar alltid större kärlek till  
sina vuxna barn, när de är långt borta  
från henne. Det är detsamma hos vuxna  
barn. De känner mycket mera ömhet för  
sin mor när hon bor skild från dem, nä-  
gonstans långt borta...Ömheten för modern — det är här ett  
minne som hänger ihop med barnet  
modern. När en vuxen dotter och hennes  
mor mötes, då kommer alla de motsät-  
ningar fram som finns mellan dem, alla  
skarpa kanter gör sig kännbara. Och  
det växer fram en känsla av ömsidesig  
missbelåtenhet och missförstånd.Det kan bestå en ömhetskänsla mellan  
vuxna barn och modern, men det är myc-  
ket sällan vuxna barn känna moderns  
ömhetsbelysning. Det finns undantag, men  
bara i följande fall:1) När en moder förnekar sitt eget jag  
och bara som mormor (just som mormor)  
helt uppger i familjelivet hos sin gifta  
dotter eller son, och2) I det mycket sällsynta fall, när det  
mellan henne och ett av hennes barn (just  
en andlig moder, ett gemensamt språk och  
gemensamma livsintressen).Men denna kontakt är något helt annat  
än moderskapsinstinkten, det är en vän-  
skap som alltid kan uppstå mellan två  
generationer. Men sådan vänskap hänger  
icke alls ihop med moderskänslor. Vår-  
om, det finns många exempel på att en  
sådan vänskap mellan en ung flicka eller  
en ung pojke och deras uppfostrare, tant,  
äldre syster o. s. v. varar hela livet i-  
genom, medan förhållandet till den egna  
modern blir mera förtärlig och ofta grund-  
dar sig bara på »plikt-känslor».

Alexandra Kollontay.

(Forts. i nästa nr.)

## Valen i Sovjet

och den höjda levnads-  
standarden.Valen i Sovjet pågå ännu. Men man  
kan av de redan föreliggande resul-  
taten göra sig en föreställning om, i vil-  
ken riktning utvecklingen går. I en  
rapport från människorätt meddelas, att  
dittills omkring 682,000 representanter  
valts till bysovjeterna och att över 26 pro-  
cent av dessa voro kvinnor. År 1931 val-  
des endast 21 procent kvinnor. Antalet  
valda kolhos-medlemmar — d. v. s. kol-  
lektivjordbrukare — utgör i år 76 procent  
mot 33 procent vid förra valet och parti-  
anslutna kommunister 18,2 procent mot  
14,8 vid valet 1931. Valdeltagandet har  
också ökat väsentligt — Ukraina framhå-  
ller som föregångsländet med sina 88 pro-  
cent.Fackföreningarnas centralråd är i  
samband med valen utfärdat ett upp-  
rop, som är ganska intressant — till »alla  
arbetare, arbeterskor, anställda, ingenjö-  
rer, intellektuella». Först får man en på-  
minnelse om de redan gjorda framstegen,  
höjda löner, ökat välfärd, förbättrad so-  
cialstandard och olika slag av social  
omvårdnad. Men samtidigt förklarar  
uppropet alla och en var att vilja endast  
de allra bästa till de nya sovjeterna. Ty,  
står det, även om vi vunnit en hel del  
återstår mycket att göra och framförallt  
gäller det att uppnå en effektiv kontroll  
över arbetets ledning och att komma åt  
byråkratismens skadliga inflytande inom  
förvaltningen.Ännu en sak kan vara värd att upp-  
märksammas i samband med valen, näm-  
ligen vilka önskemål väljarna anförde  
åt sina blivande deputerade. Medan de  
vid förra valet gällde upplyslandet av  
mera elementära behov såsom kläder  
att de fattiga böndernas barn etc., tyda  
valprogrammen av i år på en annan lev-  
nadsstandard. Där står t. ex. att de  
kooperativa affärerna på landsbygden  
bör kunna tillfredsställa alla krav från  
konsumenterna på olika slags konsum-  
tionsvaror — vidare begär man upprät-  
thåendet av offentliga badinrättningar, som-  
liga önska en frisersalong, andra en dis-  
pensär. Ett distrikt önskar bygga en tea-  
ter och sedan få gästspel av artisterna  
från Malteatern i Moskva — på ett an-  
dant ställe begär man ett vilohem för kol-  
hosarbetarna — med ett ord, det är inte  
längre endast de allra mest elementära  
kraven på livets nödortförråd som komma  
fram. Man har redan andra krav på livet.

## Nyhyttans badanstalt.

Läkare: Doktor B. Sundström, Nora.  
Öppet hela året. Fysikalisk-Dietisk kuranstalt med 35 års erfarenhet i behandling  
av reumatism, mag-, tarm- och nervlidande, högt blodtryck m. m. Skodsborgs-  
metod. Modern badavvättning. Rumm med nutida bekvämligheter. Utmärkta promenad-  
vägar. Hög torr barskogsland. — Pensionärer mottagas. Begär prospekt.  
Adress: JÄRNBOÅS (6 mil norr om Örebro). Tel. 13.Kungl. Hovbonderhandel  
H. FLATOW

Västerlångatan 14, STOCKHOLM

— Blomsterflorering till ins och utlands —

Telegr.-adr.: Flatow. Telefoner: 11 05 06, 20 21 17. Postgirokonton 549

## Säg det med blommor!

Västerlångatan 14, STOCKHOLM

— Blomsterflorering till ins och utlands —

Telegr.-adr.: Flatow. Telefoner: 11 05 06, 20 21 17. Postgirokonton 549

## BORGHAMNS Lanthushållsskola

Gästergård. Kurs 9 januari-22 juni. Undervisning i matlagning, bakning,  
slakt, konservering, närings- & födoomslelära, hälsölära & barnavård samt hem-  
värd, sömnad, vävning (enkl. såväl som konstvävning), mjölkhusbälgning, trädgårds-  
skötsel, smådjurskötsel. Skolan, som är väckert och friskt belägen vid Vättern  
och Örnberg, står under statens inspektion och statsbidrag kan erh. t. 15-20-35  
kr. pr mån. Illustr. prospekt fr. föreståndarinnan L. Lindahl, Borghamn. Tel. 7.

## Föreningen Årsta - Stockholm

Förstklassigt Damhotell

Norrländsgatan 8-10 (näst Norrmalmstorg), Stockholm.

Låsa rum med varmt och kallt vatten och telefon.

Gott bord. Vacker, trevliga måltidsgästier.

Telefoner: 20 92 07, 20 92 54, 20 92 56, 20 97 50. Telegrafadress: Årsta-Klubben, Stockholm.

Söndagsrum 1,50-6 kr. Dagsrum 9-10 kr.

## NORRKYÖPINGS STUVLAGER

KLÄDEHANDEL, Barnhusgatan 4, Stockholm.

Ingen butik. Alla köpp o. försäljningar pr extra kontakt. Denna orsaken till våra bill. priser.

Ada Nilsson:

# Varför begå kvinnorna fosterfördrivning?

Påven Alexander III, som levde på 1100-talet, skrev på sin tid ett brev till ärkebiskopen i Uppsala, vari han säger, att han känt den livligaste smärta över att höra, att kvinnorna i Sverige tagit för sed att påskynda sina fosters födelse.

Det är mig ej bekant om påven forskade efter skälen till den sorgliga handlingen, men man kan kanske våga sig på den förmodan att sedan det genom kristendomens inflytande blivit förbudt att utföra nyfödda barn, som ju förut i stor utsträckning praktiserats, så kom tanken upp på att genom fosterfördrivning göra sig av oövåkoma barn.

I större utsträckning tycks det i varje fall ej skett förrän fram på 1800-talet. Orsakerna torde då i de flesta fall varit, att barnets tillkomst ej skett i överensstämmelse med den av kyrkan stadfästade ordningen, när det gällde gifta kvinnor. I fråga om gifta kvinnor förelåg nästan alltid äktenskapsbrott, som måste hemhållas.

I den utredning *Om fosterfördrivning*, som av dåvarande docenten Hedrén gjordes år 1901 påpekas just dessa motiv. Men han framhåller också, att man även börjar finna ekonomiska motiv, framför allt hos gifta kvinnor med stor familj, där ett nytt barn skulle försämrare existensmöjligheterna. I några fall säger han sig ha konstaterat, att motivet varit fruktan för och ovilja emot ett havandeskaps obehag och besvärigheter.

Hedrén undersökning omfattade en tidrymd av 50 år, nämligen 1850 till 1900 och omfattar sammanlagt 1,412 fall. Av dessa synes icke mindre än 1,280 fall gälla till döden och det verkar beklämande att icke mindre än 70 gånger påvisas genom obduktion, sålunda absolut säkert, att aldrig någon graviditet ägt rum. Alltså i rena fosterfördrivningarna de flesta gifta och okunniga om havandeskapspecknen, tagit sitt liv. Fosfor och arsenik var ju den tidens medel med all sin färlighet.

Om man sålunda ända upp till sekelöskiftet, och kanske längre fram också hade att söka huvudanledningen till fosterfördrivningsbrottet i skamkänsla och övergivenhet samt till en ringa del i ekonomisk trångmål eller kanske ovilja mot havandeskapet i och för sig, så torde motiven av i dag ligga något annorlunda till.

Först möta vi okunnigheten och den ovederhäftiga kunskap, som ansvarslöst sprides kring landet. Jag skulle enligt min erfarenhet vilja påstå, att hos minst 60 % av dem som önska avbryta sina havandeskap, har detta kommit till stånd på grund av bristande kunskap om preventiva medels och åtgärders otillförlitlighet.

På okunnighetens konto torde många fall, som hänför sig till helt unga föräldrar kunna skrivas. De ha ej under sin uppväxttid av hem eller skola fått någon som helst upplysning eller vägledning i könslivets funktioner. Det är så mycket som de tro är nödvändigt och ofrånkomligt och så stå de där med sin okunnighet och vettlösa förskräckelse.

Veterligen förekommer även nu fall, där absolut ingen graviditet föreligger men som ändå rusa i väg till närmaste abortör. Och i de många, många fall där förskräckelsen och oron helt enkelt åstadkommit menstruationsuppehåret utan att grossess föreligger, och läkarens undersökning och medicin sålunda lätt kan ställa saken till rätta, där tror de i alla fall innerst inne, att läkaren på något mystiskt sätt hjälpte dem av med en graviditet. Ty så vettlös förskräckelse äro de flesta, som stå inför ett icke önskat havandeskap, att orden ej nå deras medvetande.

De ekonomiska faktorerna började att göra sig gällande på 1890-talet. Den faktorn är nu mångdubbelt starkare. Är icke barnafadern helt arbetslös, så finns det förut en stor försörjningsbörda i förhållande till inkomsten. Har kvinnan själv arbete, så hotar henne för det första arbetsförmåga för en tid åtminstone på grund av havandeskapet i och för sig. Mer och mer talrika bli de fall där kvinnan har ett väl betalt arbete men samtidigt har företaget, där hon är anställd och som kan tillhöra våra förmåligaste institutioner, utfärdat äktenskapsförbud, i varje fall tror hon, att om havandeskapet blir uppenbart, så får hon avsked. Det är icke sagt att så alltid skulle vara fallet. Men fråga vågar hon ej, ty då blir ju allt uppenbart, hellre riskerar hon sitt eget liv och hälsa så som kvinnor tydligen gjort i alla tider.

De fall där sjukdom föreligger framför allt av den art, att så kallad abortfrämjande på medicinsk indikation kan ske, spelar rent statistiskt sett icke så stor roll. I Medicinalstyrelsens undersökning utgjorde de av läkare under år 1930 framkallade aborterna knappt 200. Sålunda en ringa del av hela antalet. Naturligtvis kan det även nu förekomma fall där familjehänsyn och äktenskapsbrott spela in. Likaså ren ovilja mot barnalstring, och bekvämlighet. Men i det stora, stora flertalet fall får man det intryck att livet sådant det nu är försvårat mer och mer i ekonomiskt hänseende möjligheten framför allt för unga människor att sätta barn in i världen. Okunniga, rädda, som de äro, gripa de till en åtgärd som de innerst inne gärna skulle avstå ifrån.

Förbises får ej heller, hur även på an-

# Tio års fredsarbete i Ystad.

Ystadskretsen av Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet är känd som en särskilt levande och aktiv organisation. När den för kort tid sedan firade sin tioåriga tillvaro med ett stort offentligt möte i Folkets Hus festal kunde den glädja sig både åt stor anslutning till mötet och åt en allmän, aktignisfull uppmärksamhet, uttryckt bl. a. i hälsningar från hela Sveriges land, genom människor på olika verksamhetsområden.

Fru Frida Hagen, som varit Ystadskretsens ordförande alltsedan dess begynnelse och som samtidigt är ordförande i hela Skånedistriktet av Internationella Kvinnoförbundet, gav en översikt över kretsens arbete. Det har omfattat framförallt upplysningsarbete genom föredrag och liknande, vidare praktiska åtgärder till förmån för fredsverksamhet som drivits i landsflykt för sin åskådnings skull, omfattande arbete för namnsamlingen för internationell avrustning som överlämnades till N. F. samt ett gott samarbete med andra för fredsfrågor intresserade organisationer. Kretsen har eget länebibliotek med fredsfilosofier samt en sångkör under ledning av musikdirektör Gulli Gemzell.

Kvällens huvudförande hölls av fru Ester Lutteman, som talade över ämnet *Nytt vin bör sås i nya lägar*. Hennes föredrag åhördes under gripen tystnad. Skola vi fylla vår uppgift, sade hon bl. a., fordras en *kvinnoförståelse efter nya mått, som kräver ett självständigt ställningstagande i tidens frågor*. Vi måste — ofta

# Nytt kaffeställe.

Sture-Katten heter ett nytt kaffeterium i Stockholm, som i denna vecka öppnats Sturegatan 5. Det är en direkt avläggare till det redan inarbetade och välkända kaffestället på Kungsgatan 55, Vetekatten, som existerat i sex år och vunnit stockholmskans synnerliga bevägenhet. Ingenting i Sture-Katten verkar emellertid efterlöst eller upprepat. Det är ett hemtrevligt, smakfullt, origimellt inrett ställe, med textiler från Elisabeth Gantzberg, möbler till största delen levererade från Hedensborg i Arvika.

Sture-Kattens idé, att förena förstklassig hemtillverknad av bageri- och konditorivaror med en hemtrevligt och smakfull miljö, är väl genomförd. Den sträcker sig också till arbetsrummen, som förefalla praktiska och trevliga.

nat sätt ett illegitimt barnafödande försvårats. Så länge Allmänna Barnhuset existerade fanns det alltid en utväg att i kinkiga fall lösa in eller amna in sitt barn där. Så länge rätt fanns för en kvinna att föda barn anonymt och utskordera det omedelbart gick det också lättare att ordna upp en historia. För övrigt såg man ofta hur barnet ljöm kort åter omhändertogs av modern eller hennes släktingar.

Alla dessa reformer, så förklarliga i barnets välförstådda intresse, ha dock bidragit till att öka fosterfördrivningarnas antal lika säkert som inrättandet av barnhus en gång minskade barnamordens antal.

# Om Jean Jaurès

För någon tid sedan utgav Gunnar Hirdman en bok om Jean Jaurès — närmast i anledning av tjugoförårsdagen av Jaurès död. Den är visserligen alltför knapphändig — när det gäller Jaurès skulle man önska en stor och uttömmande biografi — likväl är man tacksam för dess tillkomst. I en mörk och dyster tid är det gott att konfronteras med en ljus gestalt sådan som Jaurès; dessutom är den lilla boken om honom en utmärkt vägledare genom ett visst avsnitt av socialismens, demokratiens och fredssträvandenas historia.

Social jämlikhet och fred mellan folken var för Jaurès socialismens innehåll. Han var reformist, revisionist. Han förenade demokrati och socialism. »Vi vill en revolution», sade han en gång, »men vi vill icke ett hat som räcker evigt» — Om man inom nordisk socialistisk rörelse söker efter någon han liknar, finner man en: Hjalmar Branting.

Av den franska arbetarrörelse, som Jean Jaurès hela sitt liv tillhörde och vars ledare han var, ger Gunnar Hirdman en vederhäftigt och bra bild. Han talar om dess förhållande till Internationalen, om Jaurès egen kamp för en enhetlig socialistisk politik, framför allt kanske hans

tvärt emot människans påstående — hävda nödvändigheten av världens pacifiering efter nya normer med väsentlig nedrustning som första steg mot avrustning. Vi längta efter att få så länge det mänskliga sida i detta nya. Ty så långa det gamla systemet gottades, förberedes krig och förödelse — icke fred.

Det är denna insikt, som ligger bakom I. K. F. F. Vi vilja gå in för en fostran till ett nytt tänkesätt. Vi vilja att ungdomens begär efter heroism skall få utlösas i kamp för en ny tids ideal, att deras hänförelse må tas i bruk inför framtidsperspektiv av större mått, att de måtte bli värdiga en ny stor tid.

Under kvällens föreläsning också de hänsningar som sints Ystadskretsen från många av dess vänner — flera av dem också föredragshållare vid dess möten. Bland dessa voru borgmästare Lindhagen, Danmarks utrikesminister Manch, dr Nat. Beskow, kapten Brankog, dr och fru Axel Höjer, fröken Malilda Widegren, dr Naima Sahlbom, dr Alf Ahlberg, dr Stig Holm, fru Elisabeth Wern-Bugge och många andra. Elin Wägner hade formulerat sin lyckönskan som en liten skildring av Ystadskretsens insatser:

— När man inte ser något resultat av sitt arbete», skrev hon bl. a., »skyller man gärna på jordmånen hårdhet. Men jordmånen i Ystad är väl inte bättre än i norra Skåne, och likväl har den burit så rika skördar. Om vi alla arbetade så som Ni, så säge det annorlunda ut, då hade freds-rörelsen i hela landet den botten den skulle ha. Detta är naturligtvis fördomjåkande för oss, men samtidigt uppmuntrande. Jag fäster mig vid det uppmuntrande, ty tiden är så sträng, händelserna fara så illa fram med oss, att vi behöva ta vara på alla glädjemöjligheter vi kunna få. Jag önskar, att under de närmaste åren det måtte gå fram över vårt land, över alla våra länder, den tysta oemotsändliga åsiktsförändring och nydaning, inför vilken krigsförberedelser och krigsstämningar falla, lösas upp och bli till intet.»

# GOODWIN

kamerabilder

Porträttering och 2 bilder kr. 15.— Sturegatan 10. Tel. 62 01 76.

kamp för freden. Hela sitt liv kämpade Jaurès för freden. Det är glädjande, att hans allra sista fredsstat, det han höll den 25 juli 1914 och däri han väjade till Europas proletariat att avvärja världskrigets fruktansvärda olycka, har kommit med i biografien. — Några dagar senare föll Jaurès som detta krigs första offer. Alla veta hur det gick till: på ett kafé i Paris sköts han. Genom huvudet, bakifrån. Man undrar: kunde någon skjutit honom framifrån? Otroligt. Men bakifrån — det gick.

För Jaurès hela liv, för alla hans handlingar låg en bestämd livsåskådning till grund. Han var filosof av facket. Med marxismen sökte han förena sin egen idealistiska historieuppfattning. Hans livs-patos, hans mål var ett enda: att skaffa Rätten seger. — Det var denna lidelse för Rätten som kom honom att kämpa med i Dreyfusaffären.

Jean Jaurès var född i en liten fransk småstad, men som ung vistades han mest på landsbygden, och han kände sig hela sitt liv höra landet och jorden till. Knappast någon har skrivit vackrare ord om jorden än Jean Jaurès. Några oddliga rader får jag lov att citera: »Det finns stunder där jag vill att trampa jorden efter de glädje, lugn och djup som jorden själv... Hur många gånger har jag icke, när jag vandrat på stigarna, över fälten, plötsligt sagt till mig själv, att det var jorden jag trampade, att jag hörd henne till, att hon var min! Och utan att tänka därpå saktade jag min gång, därför att det icke var värt att skynda fram på hennes yta, därför att jag vid varje steg kände henne och ägde henne helt och mig själv, om jag så får säga, vandrande på djupet. Hur många gånger kom jag icke också, när jag mot dagens slut låg utsträckt på en dikesren, betraktande den blekblå östra himlen, plötsligt att tänka på, att jorden rörde sig i rymden, att hon, flytandes dagens tröthet och solens begränsade horisonter, outtröttligt gick mot den höga och stilla naturen och en obegränsad synrand och att hon bar mig med sig hit! Och jag kände i min kropp liksom i min själ och i själva jorden liksom i min kropp hisnandet vid denna färd, och jag fann en sällsam ljuvhet hos dessa båda rymer, som öppnade sig framför oss utan en skrynklad, utan ett veck, utan en viskning.»

Det är skada att Hirdman skrivit kapitlet om Jaurès som enskild människa så litet kort. Man får ingen tillräckligt levande bild av denne man, den mest levande av alla. — Vilka voro t. ex. de människor som stodo honom nära? Och huradant var hans förhållande till dem? En enda liten smula skyns hans mor, men detta är allt. Och så blir Jaurès själv i Gunnar Hirdmans bok på något sätt underligt osynlig.

»Mod — det är att älska livet och betrakta döden med lugn blick, det är att söka sanningen och att säga den» — Människor som älska livet, som söka sanningen och säga den behöver jorden mer än någon sin just nu. Just nu — i denna dödens tid. Jean Jaurès är en ledsagare, en hjälpare, en lärare för oss alla.

Ellen Michelsen.  
Gunnar Hirdman: Jean Jaurès, Tidens förlag. Pris 1:— kr.

**NI FÅR pengarna att räcka och en slant över**

genom att med hjälp av Postsparbankens budgetbok planera Edra utgifter. Och det är en mycket rörlig uppgift att på detta sätt ordna sina finanser.

POSTSPARBANKENS BUDGETBOK för 1955 tillhandabälles till självkostnadspris — en krona. Rekvireras genom närmaste postanstalt (postgirokonton 59847). Gör det i dag.

**"Sverige dansar och ler"**

Vårt populära dansalbum **årgång 3** nu utkommet. Innehåller 10 dansmelodier. **Pris 2.25.** Finnes att köpa hos alla Bok- och Musikhandlare. EDITION SYLVAIN, STOCKHOLM

**Köp De blindas arbeten.**

Handgjorda, slitstarka borstar, alla slag, gatborstar, mejeriborstar, hår- och klädesborstar, korgarbeten, hängmattor, stickarbeten. För konsumenterna i längden billigast.

Finnes hos Eder handlande.  
**Skarborgs läns Blindarbetsexpedition, Hjo.**  
Tel. 271.

**Yrkesfolkets Populära Läroanstalt**

inom beklädnadsbranschen finner Ni i A.-B. SKANDINAVISKA TILLSKARAREKADEMIEIN Drottningatan 73 C. Stockholm. Tel. 20 16 74.

God, moderna undervisning. Sålvt system- som modelleringsprinciper förökoma. Vårterminen börjar den 14 jan. Begär prospekt! Läroanstalten grundad 1912. Tilldelad statunderstöd.

**KRAKA Elevavdelning**

**Yrkeskurs:** 8 månaders kurs i sömnad med bõrjan den 1 sept. och 15 jan. varje år. 4 veckors eget arbete.

**Korta kurser:** 2 månaders kurs med bõrjan den 1 och 15 varje månad.

Mindre kurser och specialkurser med bõrjan när som helst under terminen.

Prospekt på begäran. **KRAKA** Stureplan 2, 3 tr. Telefon 62 51 53. STOCKHOLM

Hagar Olsson:

# Strindbergs andra äktenskap.

Andra delen av Frida Strindbergs verk, *Strindberg och hans andra hustru*, föreligger nu i bokhandeln. Den utomordentligt fångslande volymen behandlar själva äktenskapet. Det är, som alla Strindbergs äktenskap, en mycket dramatisk historia. Tragisk, uppskattande och lärorik. Redan den stora mängden av brev talar sitt tydliga språk. Så kort detta äktenskap än var, så bjöd det på riktiga tillfällen till brevväxling. Man bodde inte så långa tider under samma tak — de »kosmiska sammanhangens» ropade efter luftförändring.

Strindbergs brev äro ju något i sitt slag enastående: expressiva, vitala, nakna. De ge läsaren det mest livfulla intryck av det som var denna personlighets charm: detta att varje ögonblick vara ohämmat sig själv och därför ständigt ny, överraskande, föränderlig. Ingen kan vara så spinnande mjuk som han, så naiv, öppen och barnslig. Ingen kan klösa såsom han, ingen ge sådana piskrappl! Bara genom att läsa hans brev kan man förstå att det var svårt för en kvinna att skiljas från den mannen — och omöjligt att leva tillsammans med honom.

Det omöjligaste av alla experiment: ett samliv med Strindberg. Inte minst på grund av vad man kunde kalla den okända storheten. »Bakom den stora, höga pannan sitter den Obekante», skriver fru

Strindberg. Och därmed anger hon sin rival. Den Obekante — det är andemänniskan, gudssökaren, världsflyktingen; den evigt obundne, den aldrig mättade, den måttlöse. Det är han som drömmer om allmakten, än i den jordiska, än i den himmelska sfären. An är han utsedd att bli den stora trollkarlen i naturens rike: »I spetsen för ett biologiskt institut med arbetande slavar skulle jag ändra jordens bana och förändra klimaten, faunan, florin.» An skall han besegra världen genom att frigöra sig från den, ingå i ett heligt brödraskap, i andens rena kloster. Äktenskapet — det är världens i dess plumpaste form, förnedringen, blacken om foten!

Sällan får man så ohöjt som i de strindbergska äktenskaps bevitnata dragkampen mellan dessa två som bo i människans — andemänniskan och naturmänniskan. Den skrämda konflikten mellan dem uppfyller också denna bok och laddar den med tragisk spänning. Behovet av värme, närhet, ombonat, barn, frid, vardagsstillehet — detta behov kände Strindberg, med sin överkänslighet och hudlöshet, starkare än de flesta människor. Men också behovet av obundenhet, av ett hjärtan, en vidd, en ensamhet! Detta har Frida Strindberg sett och återgivet med beundransvärd objektivitet. »Nu häler ensamheten honom åter i sina klor», skriver hon. »Då störtar sig förstörelselusten över honom ur någon atavistisk håla. Då måste han bryta sönder, likgiltigt vad och vem. Nu har väl turan kommit till mig. Det är illa för mig, ty jag är maktlös mot fienden — min motståndare är inte av kött och blod.» Det är också klarsyn som hjälper henne att se inte blott sitt eget utan också hans, förstörarens, lidande: »Fienden har visat sig! Men jag ser endast vad som vill gömma sig bakom honom — detta smärteförvridna människosikte.»

Där har man också förklaringen till att Strindberg bröt sönder sina band med en så exemplös brutalitet, under ett smärter av de vansinnigaste besymlingar. Så hänsynslös är man endast när man lider, när man brottas med en fiende som man vet sitter i eget bröst. För honom kunde kärlek aldrig bli annat än tesen som obönhörligen framkallade sin antites —

# Tre svenska romaner.

Romantik tycks vara sista skriket i litteraturen. »Sju romantiska berättelser» heter ju senaste världssuccén. Vill publiken inte längre i skönlitteraturen se sin egen tids spegelbild utan gripes i stället begärligt efter avledande sagor? Har verkligheten kanske blivit alltför svår?

En av de bästa bland våra yngre svenska författare har, medvetet eller omedvetet, anpassat sig efter denna tidsströmning. (Framgången har heller inte uteblivit.) *Gösta Gustaf-Janson* har förut i en rad romaner dokumenterat sig som en god människokildrare med klar och vakna blick för sociala sammanhang. Vem kommer inte ihåg det utomordentliga och gripande porträttet av Kalle Karlin, Rydholms pojken från det fina villasamhället Letholm, vilken av de yttre förhållandena obarmhärtigt och följdriktigt formas till en social individ? Det var stor konst.

Kalle Karlin figurerar också i författarens nya roman, »Gubben kommer». Boken börjar med att Kalle i sällskap med en annan arbetlös på sin trötta vandring längs svenska landsvägar kommer till gården Hølinge i Västmanland. Förhoppningsfullt gör man sällskap med honom och undrar, vad livet i fortsättningen ska göra av Kalle Karlin. Liksom Kalle är också alla de andra personerna i boken (med ett undantag) skickligt och tydligt tecknade med osviklig psykologisk blick. De är levande människor, var och en för sig. Men tyvärr konfron-

terat. Ur spänningen mellan dessa två polära krafter ha de expressiva och mest svidande replikerna i hans dramer sprungit fram. Hans brev bära samma vittnesbörd och äro formulerade med samma intensitet och genomträngande skärpa. Hör bara: »I grund och botten hatar du mig, liksom jag förbannar dig, otvivelaktigt, och vi älska varandra, obestridligt. Ser du där hur motsägelsefullt livet är. Och det skrivs böcker om kärleken som något skilt från hatet.»

Den repliken kunde stå i något av Strindbergs dramer. Den återfinnes i hans största drama — hans liv, som var en enda konflikt, en enda kamp för återlösning ur motsättningsnans fördörelse. Om vi inte lär oss annat vid studiet av Strindbergs liv, så lär vi oss åtminstone att inse sanningen av hans ord: *Ser du där hur motsägelsefullt livet är!*

terad aldrig med verkliga livet. De är inspunna och instängda i en hyperromantisk, överkigt, otrolig teaterhandling. På spökslottet Hølinge, där mörkert lurar i vråna och vinden tjuvar kring knutarna, väntar en grupp människor med bivan och hat på gårdens sen tjuvä år försvunna, halvt legendära ägare, med vilken de alla ha något otalt. När han slutligen kommer, är han en god och ädel och mycket överkigt roman-farbror, som förläter alla, som gjort honom illa, vid kvällsranden håller ett längre tal, var han ger uttryck åt författarens liberala världsskådning och sen går in i sitt rum och får hjärtslag.

Andra fram till »gubbens» ankomst är emellertid boken utomordentligt spännande. Rent artistiskt har författaren gått framåt — det var nog länge sen så skickligt komponerad roman skrivs på svenska — men skickligheten har vunnits på bekostnad av handlingens ikthet.

*Hamnenhögens* senaste roman, »Lindbergs», leder däremot inte av någon överdriven skicklighet. Den saknar nästan helt komposition, och stilen är banal och tafatt som hos en nybörjare. De flesta av bokens bipersoner är så slarvigt skisserade, att man inte alls får något grepp om dem. Om en flicka får man t. ex. inte veta någonting annat än att hon ha smidiga ben. Med förkärlek uppehåller sig författaren vid absolut oviktiga detaljer. Men trots stora konstnärliga brister lämnar den boken inte oberörd. Ännu intresserar. Ätminstone det i första hälften avhandlade. Historien om en ung man, som genom ombyte av yrke förvandlas från manschettproletär till mindervärdeskomplex till klassmedveten arbetare, är ny i litteraturen och kunde gärna berättats mycket utförligare.

Men tyvärr tappar författaren bort den sympatiska motförelsen Henning ungefär i mitten av boken och börjar i stället skildra hans ointressanta bror Eriks gradvisa undergång genom dryckenskap. Det är en ganska värdelös, men på sitt sätt skakande sjukdomsbeskrivning. Kanske kan den verka avskräckande på sådana, som tagit de första stegen på samma ödesdigra väg. Men nog skulle flerlärda läsare föredraga att få erula litet mera om Hennings utveckling. Kanske återkommer författaren till honom i en senare bok. Och kanske har han till dess lärt sig att behandla svenska språket litet ledigare.

En författare som från första början i tekniskt hänseende kunnat sin sak är *Olle Hedberg*. Det är ett ganska ansevärt galleri träffsäkra porträtt av brackiga, tarvliga, triviala medmänniskor han nu hunnit ge oss. Med sköningslös grymhet blottlägger han deras hemligaste fel och demonstrierar dem i all deras futtiga nakenhet. Vad man saknat hos Hedberg har varit värmen. Alltid har man känt sig en smula frusen i hans sällskap. Han har inte kunnat uppbjuda ett ens medlidande, inte kunnat se något av det rörande och försömande hos de stackars ynkliga gemensamhetsmänniskorna. Och man har ständigt bara sett författarens blanka, skarpa

# Pirandello-drama i radio.

Pirandellos drama »För att skylla sin nakenhets framfördes på söndagskvällen i radio som en hyllning åt författaren — vår senaste nobelpristagare i litteratur. Programvalet var lyckligt dels emedan pjäsen aldrig uppförts på någon av landets större scener — det torde endast ha spelats på en landsortsturné av Olof Hillbergs sällskap — och dels emedan dess innehåll vidrör ett problem av djup allmänningskärlek, i en form som är mer realistisk än Pirandello i övrigt brukar begagna sig av. Avsigtsdramat av författarens subtilitet, det krystadde och sökta, framträdande nästan inte alla i detta drama, från enda svaghet torde vara, att intresset alltför uteslutande koncentreras på huvudpersonen.

Likväl kan dramat aldrig komma till sin rätt i radio, därtill är Pirandello alltför

operationskniv, men aldrig hans eget ansikte.

Hans senaste bok, »Iris och löjantans hjärta», betyder en vändpunkt i det hänsedet. Visselrörelsen dominerar ödseligheten och grymheten fortfarande. Beskrivningen på en krets stockholmska uppkomlingar, vilka kan köpa sig allt som finns att få för pengar, men kultur annat att det finns något som heter aldrig, överträffar i mänskoföraktande fränhet nästan allt som Hedberg hittills presenterat. Men mitt i häxabbansen tonar en ren och vacker melodi. Historien om löjantans Roberts och hembiträdet Iris' vaknande kärlek är återigen en ny och kär, hållt förhången ömhet, som griper. Den börjar helt banalt som ett tillfälligt erotiskt äventyr, men nästan mot kontraherternas egen vilja växer deras små kärslor till en hel och äkta kärlek, som förvandlar deras liv.

Ett psykologiskt viktigt ögonblick i denna utveckling återger författaren på ett i all sin enkelhet genialt vis: »De kände en stark lust att öppna sina själar, att verkligen utlämna sig åt varann. De hade kommit till ett sådant där vägskäl, som det finns så gott om i början av en kärlekshistoria, men som blir allt sämre syntare, ju äldre kärleken blir. Vik av är det ena hållet, och det finns åtminstone en möjlighet att nå själarnas föröning. Vik av är det andra, det kan bli mycket bra det med, men då får man fortsätta med det konventionella ljugandet, med arbetet att ställa sig bättre än man är, med slugheten och ensamheten.»

Robert och Iris viker av i det rätta hållet. Tyvärr följder inte Hedberg historien. Han låter i stället Robert komma vid en olyckschance. Eftersom läsaren inte alls fått klart för sig, vilken utgång kärlekssagan annars skulle ha fått, förelägger denna otyckliga vara en rätt stor konstnärlig brist. Sen författaren nu emellertid visat, att han inte bara är en styv satiriker, utan också har blick för det vackra och äkta i livet, väntar man med spänning på vad han nästa gång ska ha att berätta. »Iris och löjantans hjärta» visar i varje fall på ett överlydande vis, att verkligheten och vardagen är många gånger mer fångslande än aldrig så fyndiga, romantiska romantrilogier.

Jan-Erik Holm.

"En ståtlig bok."

**2:a uppl.**

**Bentley**

**EN MODERN TRAGEDI**

Görda Lidfors af Geijerstam i G. H. T.

... en ståtlig bok... så som Phyllis Bentley berättar den, så levande, med en sådan dramatisk kraft, blir den en tidskildring av stora mått, en kultur-skildring av bestående värde."

Sten Selander i Dagens Nyheter: "... en stramt uppbyggd, psykologiskt skarpsynt skildring."

Josef Oliv i Svenska Dagbladet: "Liksom hennes förra roman, Arv, måste EN MODERN TRAGEDI räknas till de verkligt stora böckerna"

Pris 7:50, inb. 9:50.

**Lidan**

*Ater i press!*

MADELON LULOFS

**DEN ANDRA VÄRLDEN**

6:e tusendet!

NORSTEDTS

**en bok som kommer att gå och som förtjänar det**

... en vid skildring av de sociala förhållandena i våra dagars, Mexiko, en skarp analys, som tränger ända till den ruttna mörgen, obarmhärtigt blottande det skandalösa eländet. Och föresten är den lilla kärlekshistorien nedskrivnen med en så ömsint och ren penna, att man sällan finner dess like i litteraturen.

Kärnan är en bok som kommer att gå och förtjänar det; den har sin sociala mission och sin konstnärliga skönhet.

Elmer Diktonius om

**B. Traven**

**Kärnan**

... ett stycke mästertill berättarkonst.

Svenska Dagbladet

4:25. inb. 6:25, halvfr. band 9:25.

I varje bokhandel.

**Axel Holmströms Förlag**

Stockholm

**Harry Martinson**

**Natur**

Dikter

4:25.

**BONNIERS**

**Precis som hemma**

eller borta på ett trevligt kafferep känner Ni Er i **STURE KATTENS** nyöppnade kaffeterum, Sturegatan 5. Kaffebordet står dukat och Ni serverar Er själv. Verkligt gott hembakat bröd och goda kakor av de bästa ingredienser. Beställ Edert julbröd hos oss.

**Sture-Katten**

Bageri och Kafferum.

[Sturegatan 5. Tel. 21 58 81.

# UR JULBOKFLODEN

## Dikter.

helt en teaterförfattare. Redan den syd-ländska atmosfären förflyktiga. Men viktigare är, att personerna blotta för myc-ker av sitt inre själsliv, för att detta skulle kunna tolkas endast i ord — för att få en klar bild av människorna måste man också ana det outtalade, läsa deras ansikts-uttryck, studera deras förhållanden. Helt säkert måste mycket förefalla dunkelt för den som ej läst dramet.

Kvällens bästa prestation var Karin Carlssons Ersilia Drel, framför allt i första akten. Skådespelerskans röst äger en tragisk timbre — ett lika sälslynt som njutningsfullt fenomen i radio — hennes spel var äkta och präglad av inlevelse. Däremot lyckades hon inte betona de lägre sidorna i Ersilias karaktär, tarvligheten och sensualismen, vilka komma fram i andra aktens scen med konsult. Dessa drag synas mig nödvändiga för att be-lysa själva innebörden i skådespelet, tra-giken just hos de små och låga männi-skorna, vilka i sin dunkla stråvan efter att uttrycka sitt verkliga och högre jag tillgripa de mest barocka och främstötande medel, så att de framstå som mest osympatiska i sin djupaste nöd. När Er-silia söker att ljuga sig bort från sin egen ringhet och förnedring, har hon i själva verket redan snuddat vid vishetens matjellfall — medvetandet om det egna jagets tomhet och det yttre livets besvik-elser — men hennes tragedi ligger i att hon ej förstår att fylla denna tomhet med tillvarons eviga värden utan hysteriskt kastar sig hit och dit för att skyla sin nakenhet med klädnader, som blott bli till trasor.

Av de övriga hade den viktigaste rö-len, författaren Ludovico Nota, anför-trots åt Gösta Cederlund, vilket måste betraktas som ett uppbrätt missegrepp av regissören. Herr Cederlund hör hem-ma inom ett helt annat roffack. Om Nota:s fantasi, filosofi och psykologiska forskningsvägar — säkerligen är han i ganska hög grad ett självporträtt av förfat-taren — fick man inte den bästa aning. Man tyvlade visserligen alliter på hans vänliga hjärta, men hans psykologiska reflektioner tog man endast för fraser, varigenom en stor del av pjäsen fullständigt förtrycktes.

Rune Carlsten gav en god bild av kon-sult, och en ännu bättre har han säker-lingen förutsättning att ge på scenen. Denna lika fantasifulla som självsvaldiga skådespelare har tydligen gott av att komma under herr Molanders sakliga och stränga regi. Även Torsten Winge gav en god typ, medan man hos Uno Hen-nig hade önskat sig mycket mer av ungdom med dess lättroddhet, oförfylja och tanklöshet. Världsmänn roll slutligen gick alldeles förordad, vad fick man väl av nyfikenhet, välviljan och konventio-nalismen hos detta förfärfäliga fruntim-mer?

Karin Schultz.

## Kartritningskurs.

Vårkurs 15 jan. — Höstkurs 15 sept.  
Begår prospekt!  
ANNA DAHLSTRÖM,  
e. o. kansli-skrivare hos K. Lantmätteristy-rielsen. Adr. Styrmansg. 47, 3 tr., Stock-holm. Tel. 60 6274 kl. 8-9 i. m.

## Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå

Klarabergsgatan 48 • Stockholm C.

Lämnar råd vid yrkesval åt kvinnlig ungdom.

Tel. 20 48 50.



**Vete-Katten's**  
kafferum  
Klara Norra Kyrkogata 26  
Kungsgatan 55  
Stockholm. Tel. 20 84 05

tar på. Den som förefår stridsmannens kall med sångarens får inte vara ljum eller lam. Att världen är så och så, det vet vi nog alla. Men det är diktarens förmåga att bränna in bilderna, att konst-närligt ge en varaktig och pockande kon-kretisering av dem, som gör dem berätti-gade till trycket. Den som inte är konst-ner kan aldrig bli sångare, och den som enbart är stridsman har inte i dikten sitt rätta vapen.

I viss mån en överraskning för under-tektnad var Sara Bohlin's *Vikande hori-sonter* (Holger Schildt; 2: 75). Vid för-sta ögonkastet syns hennes samling Edith Södergran-befyndiga, men man märker snart, att Sara Bohlin står på fastare mark. Gripen av den kosmiska håg-delse- och intighetskänslan slungar hon sin personlighets glada förtröstan och

## Ur VikandeHorisonter av SARA BOHLIN.

### Som ett fladdrande bloss.

Som ett bloss vill jag stå i den svartaste natten,  
ett fladdrande bloss och en rykande låga:  
Ett hotande snek invid myrens vatten,  
en vaksam signal och en flämtande fråga till ågande säkerhet.  
Men en lykta för irrande hemlöshet,  
en lackta mot spörjande ovishet.  
En rykande låga i svarstare natten,  
ett eldrött och fladdrande bloss.

### Samhörighet.

Allt är gemensamt.  
Allting höjer samman.  
Föddes ej allt  
ur en enda atom?  
Solen och mullen,  
böljan och vinden,  
djuret och klippan,  
människa och växt. —  
Purpur som glöder  
i dina artärer,  
kraften som hamrar  
genom din puls,  
äro bereda  
av samma ämnen,  
som enats till grönska  
i växternas blod.

malande frågor ut mot det stora öknin-da. Hon har framför allt en lyrisk känsla, ett kraftigt anslag av alla yttre och inre sinnen, som vill nå även ordens musik. Här lyckas hon också ofta, utan någon enstaka gång, då man vill reservera sig mot ordrikeidomens prakt, som lätt, åk hur lätt, leder till bombasm och oklarhet. Hur många ly-riska begävnigar har inte stupat på detta? Men Sara Bohlin's allvarliga sökan-de, hennes skivande livsupplevande, gör att man minns henne med sympati.

Så olik den förra som möjligt är Kerstin Hed, som kommit med en repre-sentativ diktsamling *Bergs dag* (Norstedt, 3: 50). Hon har sin rot i Dalarna — och har ändå undgått Karlfeldtimitation, vilket bara det får anses bra gjort. Att hon i sina stämning- och landskapsbilder fått något av hans kläva liv och måleriska ordval är bara njutning för läsaren. Hennes stil är säker och rytmisk med mjuka, kvinnokloka klanger utan pretention. En jämn och gedigen liten samling.

Med Gunnar Beskow har man alltid intressanta, mångsidiga och roande tim-mar. Hans senaste dikter i *Människor-nas land* (Bonniers, 3: 75) sviker inte hel-ler i något avseende. Boken ger hög-tidsstunder med både filsofiskt brännan-de och humoristiskt färgade moment

## Förströelse-litteratur.

Förr i världen fanns något som kalla-des förströelselekter. De var något som man fyllde en ledig kväll med, något som man tog till för att ha litet roligt, för att på ett angenämt sätt fördriva tiden. (Inte att förväxla med detektive-romaner och taglekter som bara är till för att döda tiden.) En sådan bok be-hövde inte ha något direkt att säga, det ställdes inte stora konstnärliga anspråk på den, den skulle vara lättläst, gärna genom sitt ämnessval en smula värdefull — men framför allt måste den fånga in-teresset och inte släppa taget förrän på siststa sidan.

Sådana böcker har i våra dar fått far-liga konkurrenter: populära föredrag, radio, bio. Och ju större konkurrensen är, desto större fordringar ställs på va-ran. Vi är därför förvånade över sådana böcker, som nu för tiden närmast representerar begreppet förströelselekter.

Till sådan litteratur får man väl räkna Hertha Odemans »Stora Biografen», och i många avseenden kan man också säga att hon fyller de nutida anspråken. Hennes bok är tyvärr hopkommen, den har nya idéer och hon säger saker på ett ori-ginellt och trevligt sätt. Hon har också förstått att underhållningen måste vara kryddad med sensationer för att göra intryck på våra härjade och barkade sin-nen. Men ibland tycker man att hon inte behövt ta till så pass makaber krydda — det är livet för mycket av då och kyrko-gård för att sedan sluta med en typisk biograflykta.

Arne Weland, hjälten i Hertha Ode-mans bok, ställs redan i sin barndom trefaldigt öga mot öga med eleven. Fastern, barndomsvännen och kärasten Millevi dö-ifrån honom och dessa barndomens chocker sätter så djupa spår att han därefter bokstavligen lever ett liv i dödsuggans dal. I en annan kvinna tycker man sig möta den forna lästmön och intrycket av likhet blir så spökaktigt att läsaren, han själv och hans unga arbetskamrat Birgit fruktar för hans förstånd, men märket skingras när Arne får veta att den levande och den döda varit halvsysstrar. (För-fattarinnans lek med ärlighetsfrågan — hon låter barnet av förbindelsen nr 2, äktenskapet, likna den man som modern förut älskat och förklarat det med den

Hans förmåga av tvära stilistiska kast, av måttfull, bildad behärskning känns så levande, så intelligent befriande bland annan lyrisk oklarhet och utsvävning. Beskow blir en diktare, som man alltmör lär sig att sätta värde på. Förnämlig språkkonst och dito livsnytt gör hans bok till en av julldödens toppar.

Arvid Mörne har varit med länge nu, men hans sista dikter *Under vintergarten* (Holger Schildt, 4: —) visar att han all-tjämt har sina egen, försynta tonarter och sin poetiska stilkänsla, som man känner lugn och trygghet inför.

Johan Falk.

## Hur ser Edert linne ut?

Ni tvivlar väl med Versale, det enda tvätt-pulver i sitt slag, som efter åttio månaders officiella prov åsatts Husmoderförenin-garnas garantier. Helt svenskt fa-brikat och svenskt firma.

VERSALEFABRIKEN, Stockholm.

## Eldbegängelsen

är den bästa formen för förvärdlingen av de avlidnas stoft. Upplysningar om eldbegängelsen lämnas  
Svenska Eldbegängelse-Föreningens (S. E. F.) Stockholmsavdelnings byrå, Sveavägen 25, 2 tr. (hiss). Tel. 20 22 80. Vardagar kl. 10-4, lördagar 10-2. Medlemsavgiften i föreningen är en gång för alla: för medlemmar i Svenska Eld-begängelse-föräkringskassan Kr. 3: —, för i annan begravningskassa inaktrivna Kr. 5: — samt för andra Kr. 10: —. Föreningens tidskrift »Igenis» Kr. 3: — pr år (12 nr.)  
Medlemskap i Sv. Eldbegängelse-föräkringskassan befrägar de efterlevande från kostnader och bestryr med den dödes begravning. Låga premier.

starka känsla modern lyst för den förste mannen — är väl av mera romantisk än verkligt (strögen art!) Först sedan my-steriet fått sin förklaring tycks Arne lämna märke till det stycke av levande liv som han har i sin närhet i »den lilla rö-das», i Birgit, och i ett alltför kvickt tempo susar vi in i en ny kärlek. Slutet är glädjande för kontrahenterna, men smakar väl mycket av enklät bio för att passa i »Stora Biografen».

Gunnild Tegens bok »En fattig student-ska» är vad man brukar kalla en bra bok. Jag säger det utan någon retsam biton — det är i ordets fulla betydelse en både värdefull och pålitlig bok och det bläser en frisk vind genom blodet. Den handlar om unga folk och är väl också skriven för unga folk, men utan att den tråkiga pedagogiska pekpinen märks.

Vi lär känna Alfa Mann som fil. stud. i Uppsala. Hon är en bekantskap som man gärna gör. Det är liv och rörelse om-göring henne, hon är kantig och egocen-trisk som ungdom är mest, men hon strä-var årligt i ullstrumporna och hon är öppen både för vad livet bjuder och vad det kräver. Hennes kärlek till Svante är svärmslikt flickaktig och kylig trots all sin längtan — man får ofta en känsla av att det mera är »en längtan för längtans tanken». På ett styvt och psykologiskt rik-tigt sätt skildrar också Gunnild Tegen den underliga hopsnörda besvikelse som karaktäriserar dessa första möten efter den långa skilsmässan under Svantes sjukdom; Ljungblad hade tagit ut så myc-ket i förväg av detta möte att det knapst fanns något mera att få. Ännu mera rörande är Allas sökning till Gud.

Det är kamrater Gertrud, Krona, met-stud. och blivande missionär, som påver-kar henne i den riktningen och som Alla är hedrigt och rejäl tar hon upp frågan till genomsänkande. Först blir hon svenskt generad och barnsligt förskräckt för Gertruds känslolösa bönestunder, hennes inställning blir snarare negativ, men tanken arbetar vidare och en gång i en stund av nöd och betryck förnimmer Alla Gud närhet som »smärkläs över-levdiga krafts». Men det blir inte reli-gionen som får det riktiga taget om henne, det blir de sociala missförhållandena som väcker henne till socialistisk livsnytt — och hade inte Svante så snart blivit frisk och färdig och bröllopet ständigt, hade vi nog funnit henne kämpande i de röda lederna.

Trots att Alla är omgiven av kamrater, vänner och hela uppsalavärlden blir det ändå bara hon själv som man kommer i nära kontakt med. Alla andra förblir yttliga bekantskaps-papper, hur mycket de än före-kommer. Hurdan är Gertrud Krona? Svante? Kurt? Den frikyrkliga prä-dikanten Jonasson är den enda som är riktigt fristående. Det är en snabbteknik med små medel men med både fin och djup karaktäristik. Man hade önskat flera i samma manner och av samma styrka.

E. B. G.

Hertha Odeman: Stora Biografen. Bon-niers.  
Gunnild Tegen: En fattig studentska. Lindblads.

**Kina-magasinet**  
Hundsväda Söden till Ålönne-rop, paröster m. n. Båsteden, Örgry, Bråhus, Söom & i t h s jorviken, Brønner etc. Ålta sora

Birger Jarls-gatan 12 Låga priser  
Stockholm T. 67 24 35  
Boksk. nr-utställningen Birger Jarls-g. 13, 4 tr.

## Ett yrke med gods FRAMTIDSMÖJLIGHETER.

En utbildningskurs vid  
**Hvita Korsens**

i Ålmbult medför erkänt gods framtids-möjligheter. Tusentals unga kvinnor ha som Hvita Kors-sysstrar fått gods välav-lägnade platser i barnavård, hemvård, hem-sjukvård, ålderdomsvård etc. Prospekt sändes mot porto.

Allt sedan skolans start (1911) ha Hvita Kors-sysstrarna rött livlig efterfrå-gan på grund av sin erkänt gods prak-tiska och teoretiska utbildning. Under innevarande år ha samtliga sköterskor redan före sin ex. varit upptagnade till platser. Övrigt viktigt för det sig för arbetsviljiga, framtidssträvande flickor att söka utbildning vid Hvita Korsens skola i Ålmbult. Nya kursor börja den 2 januari och 1 februari.

Hvita Korsens Barnavårds- & Sköterskeskola, Ålmbult.  
Var god sänd prospekt till:  
Namn: \_\_\_\_\_  
Bostad: \_\_\_\_\_  
Postadress: \_\_\_\_\_

## En liten guldkant på de blindas trista tillvaro.

(Forts. fr. sid. 1.)

att han genom detta sitt arbete kan finna helst sin bärgning eller åtminstone att han kan bidra till densamma.

För våra många äldersomblinda och för dem, som icke kunna arbeta eller ens lära sig ett arbete — för dem är det tyvärr så litet man kan göra, där är ju egentligen att skaffa dem radio det enda.

De arbetande blindas hade tidigare sålt sina arbeten själva så gott de kunnat, men där fanns ju den stora svårigheten att bli av med produktionen. Därför inrättade vi, efter några försöksår av misstag och svårigheter, vår nuvarande Blindarbetsexpedition i Hjo, där vi taga emot våra blindas arbeten och mot en mycket låg (i regel 10 %) procent, försälja de samma. Vi ha ett kontor med bokförfare, en packare, en resande, som själv varit blind, och han har lyckats driva upp försäljningen till den vackra summan av omkring 40,000 kronor pr år endast inom vårt eget län. — Men detta betyder naturligtvis att föra en het strid mot fabriksvaror och — mycket låga priser för de blindas, som en följd härav. Men de blindas ha ju arbete, de ha sysselsättning, de ha ett intresse och de kunna, de som arbeta bra, helt försörja sig själva genom sitt arbete, en anspråkfull bärgning visserligen, men dock åstadkommen av dem själva.

För att i någon mån kompensera den blinde för de låga priser, till vilka han måste sälja sin tillverkning, har Skaraborgs läns landsting under flera år lämnat ett anslag av 4,000 kr., vilket användes till att lämna de blindas arbetarna 10 % rabatt på de materialer, som de behöva för sitt arbete jämte fria frakter för deras produktion. Våra blindas arbeten ärsättas ett litet fabriksmärke, som är lagkyddat. Det är rent otroligt huru mycket en blind arbetare kan producera om han får specialisera sig på en tillverkning, och starka och präktiga äro de blindas arbeten, samt dessutom både vackra och väljörda.

Tänk om allmänheten ville hjälpa oss med att alltid fråga efter och köpa blindarbeten! Det är mitt första önskemål till allmänheten.

Mitt andra är: köp aldrig de visor och småskrifter, som de blindas bjuda ut! Det är ingenting annat än ett maskerat tiggeri och moraliskt förnedrande både för den som säljer och den som köper. Det är helt enkelt en styggelse! För de hyggliga och dugliga blindas arbetarna, och

sådana ha vi ju så många, bör det kunnas fruktansvärt orovtätt att dessa parasiter, som gå omkring i hela vårt land, och ockra på sitt lyte, genom allmänhetens tanklöshet »jätta» 10 kr. netto per dag på sitt ulla geschäft, då en skotsam arbetare, som är blind, icke har mera än sin knappa bärgning. Mitt rop till allmänheten, min bön till alla är därför: köp alltid de blindas arbeten, men köp aldrig deras visor och småskrifter!

Bland de blindas finnes ju, likasåväl som bland oss seende, så många olika element, och det kanske är naturligt, men det är högst beklagligt, att bland dem finnes många illoljola, och att dessa skada sina ödesynliga ligger ju i öppen dag.

Vi, som försöka arbeta, var och en inom eget län, känna detta så starkt och det allra värsta är att vår makt icke sträcker sig till möjligheten att oinlett göra detta — vi ha ju för övrigt ingen makt alls — tyvärr — vårt arbete är ju frivilligt och vi kunna endast hoppas att den makt, som leder våra strävanden, kärlekens, så småningom skall komma de illoljola blindas att inse huru illa de göra mot sina kamrater genom sitt handlingsätt.

Nog är det lätt att förstå att Riksdagen genom det anslag, som de i år beviljat till förmån för de blindas, menat väl, men, när man får tala om sitt arbete och de svårigheter, som finnas inom detsamma, är det ju givet att jag önskar framhålla min uppfattning angående denna hjälp.

I regel åtnjuta de blindas pension. Denna bortfaller emellertid delvis för den blinde, som är riksdagsanslaget på 900 kr., varför den »nya» hjälpen endast blir ungefär hälften av denna summa. Inte blir det genom dessa 250 kr. väl sört för de blindas, och genom de bestämmelser, som äro fästade vid anslaget, blir det ju också så få, som få del av detsamma. Men, och häruti ligger det betänkliga, allmänheten tror att nu behöva de blindas inte den frivilliga hjälpen »för nu har ju staten tagit hand om dem». Och en sak till, för de blindas, som hoppas så mycket av denna hjälp och trott att det skulle få 500 kr. vardera till det gamla, de förut haft, blir det en stor missräkning och då allra värst för de många, som insetta få. Den glädje, som väntades, blir i stället en besvikelse.

Mariestad, d. dec. 1934.

Marianne Ekman.

## Trygghet genom skräck.

(Forts. fr. sid. 1.)

nuvarande effektivitet skulle betyda. Själva denna enorma effektivitet verkar i sig själv paralyserande på dem som ha det i sina händer. Ingen vågar tänka studera, ty vid den explosion som skulle följa, röke hela den europeiska samhällsbyggnaden och förblödde folken. Även sovjetledningen, som icke kan ha något intresse av att rädda den kapitalistiska samhällsordningen, rådes för sin egen ordnings öde och söker genom inträdet i Nationernas förbund och på andra sätt stöd hos och samarbete med Västeuropa för att trygga freden. Och själva Tyskland ehuru under ledning av ett parti, som kommit till makten på en aggressiv nationalism och som tagit risken av en upprustning i trois mot versailleskraktens, aktar sig då det gäller utmaning och dess politik har en vikkande och eftergiven tendens. Så under de kritiska dagarna efter mordet på Dollfus, då man desavouerade de österrikska nazis, och nu senast då det gällt Saar.

### Ljusning i Saarfrågan.

Med den saken förhåller det sig så, att Nationernas förbunds Saarkommission tillkallat representanter för Frankrike och Tyskland för att få dessa länders medgivande på de anstalter som träffats för omröstningen och vad som skall följa därpå, antingen det blir majoritet för behållande av nuvarande förhållande eller för återförening med Tyskland. Kommissionen lyckades också skaffa Tysklands och Frankrikes eniga anslutning i alla detaljer, och N. F:s råd som samlats för att behandla denna fråga jämte Jugoslavien ankändelse mot Ungern för delaktighet i kungamordet, hade bara att under tacksam rörelse acceptera lösnigen och lägga av bekymret. I fråga om Tysklands lösepenning till Frankrike för Saargruvorna var den franska fordran 200 miljoner riksmark och det tyska budet 100 miljoner; att summan fastställdes till 150 miljoner, visar att båda staterna prutat precis lika mycket.

I allmänhet tyder man denna överenskommelse så att Saaromröstningen eftersom detta kommer att utfalla till Tysklands förmån. Frankrike har öfrigt hitlerföretarnas skaror i Saar hellre än att irriteras Tyskland. Världsoptimismen, som på länge inte haft något att leva av, har redan satt i gång att profetera om att detta samförstånd kommer att bana vägen för nya förhandlingar och överenskommelser mellan Tyskland och Frankrike, dels om rustningsarna, dels om den åter aktuella frågan om östpaktens. Ja, man sträcker sig ända till möjligheten av en stormaktspakt (utanför Nationernas förbund eftersom Tyskland står utanför) som skulle genom överenskommelser i brännande frågor, bl. a. den österrikska, trygga Europas fred för fem år framåt.

### Fem års fredsgaranti?

Denna optimistiska iver är mycket betecknande. Trygghet i fem år är en underbar tanke! Vi ha ju nyss upplevat att Baldwin som vid underhållsdebatten om Tysklands upprustningar representerade regeringens medellinjé gentemot skräckmålarna, räknade på en respit på ett par år eller till dess Tyskland humnit träna upp en luftarmé att bemanna sin nya luftflotta!

Om det är riktigt, som det kanske är, att vi just nu njuta en slags trygghet genom skräck, så är det lika öfverklönt att det andrum som, på så underligt sätt erhålles, måste utnyttjas till en politik som bidrager till verklig avspänning. Ty

trygghet genom skräck kan enligt sin natur icke förbliva. Vid en enda förskjutning i styrkeförhållandena genom uppfinnning eller på annat sätt, kan skräckerna lika väl utlösa ett preventivkrig. Dessutom finns det ju andra sätt att gå under på än genom direkt krig mellan nationer, ett samhälle kan svälta sig sjukt genom militärbudgeternas utslagning, det kan tappa livslusten under detta eviga hot eller förblöda i inbördes krig.

### Avrustningsvännernas ljuspunkt: attacken mot den privata rustningsindustrin.

De som ivra för avrustning ha endast på en punkt en framgång att anteckna bland alla bakslag, och det är i attacken på de privata vapenfabrikerna och vapenhandlarna. Den amerikanska underrättelseskommissionen har verkligen fått börja på nytt utan att de måktiga intressen som hotas kunnat förhindra det. Redan ha nya skandaler kommit fram, nu om Tysklands upprustning som så skrämmer och torterar världen. Den anlagelsen har kommit fram att engelska vapenfirmor verksamt intresserat sig för densamma, ja, låtit köpa sig av tyska kolleger, som delat med sig av sina beställningar till utländska kunder.

Ja, man får också veta att Förenta Staterna officiellt tolererade ammunitionsexport från Tyskland, emedan det blev pengar till krigskadestättningarna på detta sätt! Detta är så vanvetligt och så dumt, så det dock torde bli de dumma folken för starkt. Det är inte länge sedan Englands utrikesminister förklarade, att det inte fanns någon anledning till åtgärder mot vapenindustrin, och redan har engelska regeringen på grund av den allmänna opinionens reaktion mot detta tal, måst slå till reträtt, och sir John Simon har fått stå upp och bebåda en undersökningskommission, som visserligen ska vara taktfull mot vapenfirmorna men i alla fall undersöka möjligheten av ett statsmonopol. Engelska regeringen har inte råd att utmana opinionen: vid det senaste lyf-nadsvalvet i Putney hade regeringsmajoriteten sjuknit från 21,000 röster år 1931 till 2,600 röster nu.

I avrustningskommissionens nya förklarade Henderson nyligen från frågan om kontroll av vapenindustrin och om en permanent avrustningskommission kommit så långt att staterna skulle kunna fatta beslut utan att vänta på en allmän konvention. Det nobel ju en pikant situation om han som oberlistigare ska tala just i Oslo om vapen- och ammunitionslieferanser eller undvika att tala om dem.

### Indiens nya författning.

Men medan man alltså kan söka uppmuntran till fortsatt fredsarbete i det faktum att den pacifistiska inställningen till ett europeiskt krig börjar genomtränga folk och folklidare, dyka väldiga universella problem upp eller snarare skärpas.

Dels är det frågan om den nya indiska konstitutionen. Enligt det förslag som nu ligger hos parlamentet skulle Indien omvandlas till en federation av britiska Indien med de halvöstasiatiska indiska staterna, med provinsställd självstyrelse och en centralregering, ansvarig inför ett centralt parlament. Från parlamentets maktområde äro dock utrikespolitik, finans- och krigsvisande undantagna, där behåller England väldet. Konstitutionen ger dessutom rätt för England att försätta Indien den inskränkta självstyrelsen ur funktion vid behov. I England har detta förslag mött mera motstånd på ungdomerhåll än på arbetarhåll, men i och med att förslaget fått majoritet på en högerkonvention anses det säkrat vad England angår. Indien opponerar sig. Det vill säga britiska Indien och troligen även massorna i furstarnas Indien, men detta bekymrar England inte så mycket, kanske därför att kongresspartiets frihetsrörelse brutit samman. Den kommunistiska intelligentsan i Indien tycks hoppas på en massornas svält skäll framtvänga en ny frihetsrörelse utan Gandhi, mera reellt betonat, mera aggressiv och farlig. Ämningstone går en artikel i Rundschau av en åttling ur det svensk-indiska äkten-skapet Palm-Dutt ut därpå.

### Japan, Afrika och Europa.

Det andra stora problemet har dykt upp med Japans försök att fatta fast fot i Abyssinien, det enda betydande självständiga infödingsriket i Afrika. Det är de imperialistiska europeiska makternas öde att se Japan komma efter som imitation och karikatyr. Några koncessioner för Japan i Afrika tyckes inte vara hela världen, lika litet som en allhållskrabba i ett europeiskt fiskesvett, men man ser skuggan av en fara som inte bara gäller Abyssiniens koloniala grannar och gennylfande Italien, utan eftersom det rör Europas hinterland Afrika, hotar dess samfälliga intressen. Det är möjligt att Europa inför hotet av en japansk penetrering skall få ännu en stöt till att göra slut på det skandalösa inbördes grädet. Om som därmed skett kunna användas det öde som de senaste hundra årens synder mot Afrika drar över oss, är en fråga, som det inte är värt att fördjupa sig i. Det borde aldrig vara för sent att göra bot och bättring. Så vida man inte hunnit till samma inre förstening som blev den egyptiske faraos öde. Han mjuknade under landsplågorna som Europa mjuknar under krigsfrån, men så fort det lättade en smula, blev han lika förhårdig igen. Gick hellre under än släppte sina slavar.

Elin Wägner.

## TIDEVARVET

Triedavstränd 2, 3, tr., Stockholm.

REDAKTION:

Telefon 20 48 42. Mottagningstid

10—12.

EXPEDITION:

Telefon 20 48 42.

Kontorskl. kl. 10—12 f. m., 1—4

e. m. Postgiro 1544.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6.— halvår kr. 3:25,

kvartal kr. 1:75. Lösnumer 15 Öre.

ANNONSPRIS:

1 text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1934

Zetlerland &amp; Theanders Boktryckeri-A.B.

## HULTAFORS

**Fysikalisk - Dietisk - Kuranstalt**

Behandling av reumatiska åkommor, nervsjukdomar, mag- och tarmlindans samt andra kroniska sjukdomar. Alla moderna badformer, electricitetsbehandling och massage. Individuell diet. Vegetarisk och blandad kost. Helpension. Beslåg afförrikt prospekt. Moderata priser. Inga drickspengar. Överläkare: Dr E. Garby. Postadr. Hultafors. Tel. Börås 695, Rävlanda 68, Hultafors 16.

Under samma regim: Nyhyttans Badanst., Järnboås, öpp. hela året, Ekebyholms Badanst., Rimbo, öpp. sommarm., Stockholms Fysik. Kuranstalt.

## RADIKALA FÖRENINGEN i STOCKHOLM

kallas till årsmöte måndagen den 17 dec. 1934 kl. halv 8 e. m. i Restaurant Mosebacke, »Tälten», 1 tr. till höger.

Kl. 8: Medlemmar i Radikala Föreningen svara på frågan:

**Vilket är Ert starkaste intryck från Sovjet-Ryssland?**

Korta anföranden av

Alma Sundquist

Liljan Käge

Carin Hermelin

Honorine Hermelin

Elin Wägner

Agnes Gustafson

Karin Schultz

Medlemmar av Radikala Gruppen av Svenska Kvinnors Västerförbund från andra orter än Stockholm äro välkomna. Gåster få medtagas. Tesupé å kr. 1:50.